

BACKERUD

I FINNERÖDJA SOCKEN

HAR BRUKATS I MER ÄN FYRAHUNDRA ÅR

En lokalhistorisk sammanställning
i samarbete med Gun Simonsson och Inger Rolfsson

Alf Gunnarson

MMXIX

FÖRORD

När jag var barn i Vallsjöbol på 1940- talet var hemmet den fasta punkt, varomkring allt annat rörde sig i mer eller mindre vida cirklar. På vår trakt fanns Mossebo, Kavelbron, Mosselund och Borgamossen samt det egentliga Vallsjöbol (byn) så pass nära att man visste vad folk hette och man bildade sig en uppfattning om deras egenskaper, som att någon var rik (inga namn), någon var fattig (inga namn), någon var elak (inga namn), någon var snäll (inga namn) och någon var annorlunda (inga namn).

Grannar var ju en sak, men så fanns det släktingar, nära och mera avlägsna. Några bodde på hemtrakten och några lite längre bort. Därutöver hade familjen så kallade bekanta och det var nog i själva verket vänner, men man kallade dessa bekanta. Det fanns inga fasta gränser mellan släktingar och bekanta. Det gemensamma var att man umgicks med ett antal familjer, regelbundet eller sporadiskt.

I Backerud bodde vid den tiden Berta och Sven och deras son Ove: *Berta i Backerud, Sven i Backerud och Ove i Backerud*, sa man, utan att blanda in deras efternamn (Persson). Vi besökte dem och de besökte oss då och då och rätt så ofta. När vi var i Backerud förstod man, som barn, att dessa tre inte var de enda som bodde där. De hade såklart sina grannar på samma sätt som vi hade våra i Vallsjöbol. När fars kusin (på modernet) Lisa och hennes make Bertil och deras döttrar flyttade från Erikstorp (nära oss) till Backerud, fick vi två familjer att besöka där. Men tiden gick och jag personligen blev för gammal för att följa med föräldrarna på besök hos släktingar och bekanta och Backerud för mig blev en by som passerades på söndagarna, när man åkte till Degerfors och tittade på fotboll.

Så olika människor var: Ett bra sätt att skaffa sig personkännedom, var att sälja jultidningar. Alla skolbarn gjorde nog det på 1940- talet, inte för att berika sig själva, men väl för att förstärka skolresekassan. När man knackat på dörren hos presumtiva kunder, fanns möjligheten att man blev insläppt i farstun, till och med i köket eller att man blev avvisad redan på trappan. Nå, blev man insläppt, så visade det sig att folk verkligen var olika. På något ställe blev man bjuden på saft och hembakt bulle, en karamell eller till och med en kopp kaffe (nej tack). Det fanns generösa människor och det fanns mindre generösa. Hade Berta och Sven i Backerud tillhört vår kundkrets, är jag rätt säker på att man hade blivit insläppt och erbjuden att sitta ner vid köksbordet och fått något att förtära. Att även Lisa och Bertils familj var generös, vet alla som haft förmånen att sätta sina fötter innanför deras tröskel.

Jag har goda minnen från Backerud. Med detta som bakgrund vill jag skaffa mig mera kännedom om hemmanets lokala historia, med fokus på folket som bott där genom åren

/ Alf

Bilder på försättsbladet: Bengt i Backerud forslar timmer från skogen
samt Simon i Backerud och svågern Algot med traktordragen självbindare.

PROLOG

När man vill närma sig ett hemmans historia i Finnerödja gamla socken, kan man med fördel börja med Bertil I W. Kjelldorffs utförliga verk *Finsk invandring till Tiveden med omnejd*. Jag brukar gnälla över att Bertil Kjelldorff kallar folkomflyttning inom det dåvarande Sverige för invandring, men avstår från detta den här gången. ☺

Jon Eriksson, knekt	1626–28
Per, hustru	1640
Anders Andersson, edgångsman, hustru 1 Karin Bertelsdtr	1637–70
"_ 2 Anna	1671–97
Son Anders	1660–
Bertel (Andersson), dräng	1661–66
Hans Andersson, mjölnare	1665–82
Olof Skeppare	1683
Sven Andersson	1691–97
Nils Andersson	1693
Lars Andersson, hustru Maria Jöransdtr Paradell	1693–1733

Backerud stod i jordeboken som ett kronotorp år 1588. Enligt uppgift i Segerstedtska samlingarna skulle det på pergament skrivna fastebrevet fortfarande ha funnits på gården på 1800-talet². Det var i så fall ett stubbarättsbrev, vilket innebar att nybyggaren var finne.

Under förra delen av 1600-talet utnyttjades hemmanet som knektboställe. Vissa år vistades två knektar på torpet. Luckor i eller kort redovisning av dessa kan ha berott på, att knektarna var ute "på togh", som termen lydde, eller "blivit slagna" och ersatta av andra.

År 1635 tillfördes säteriägaren på Skagersholm – Conrad Falkenberg – Backerud som frälse. Från 1672, då första hammaren vid Skagersholm fick sina privilegier, nyttjades åborna på Backerud och deras söner i brukets tjänst som mjölnare, kolare, skeppare, eldvaktare mm.

Backerud. Foto: Lena Gribing 2004. Byggår 1840.

Andersdotter, en av Anders Olofsson Finnes ättlingar.
Vem som tagit upp Backerud framgår inte. Torpet

Ur den boken hämtas följande fakta från det sjuttonde och adertonde århundradet i Backerud, där det första spadtaget tycks ha tagits år 1582.

Lars 1601 – 1602
 Bengt 1603 - 1616
 Öde 1604
 Hans (knekt) 1606 – 1614
 Knektar 1607 – 1614
 Måns (knekt) 1615
 Sven Bryngelsson (knekt) 1619 – 1629
 Isak Bryngelsson (knekt) 1624 – 1628
 Tore Larsson (knekt) 1624
 Nils Svensson (edgångsman) 1626
 Bengt Bryngelsson (knekt) 1627
 Jon Eriksson (knekt) 1626 – 1628
 Pers hustru 1640
 Edgångsman Anders Andersson med
 hustru I: Karin Bertelsdotter 1637 – 1670
 hustru II: Anna 1671 – 1697
 Son Anders 1660 –
 Bertel Andersson (dräng) 1661 – 1666
 Hans Andersson (mjölnare) 1665 – 1682
 Olof Skeppare 1683
 Sven Andersson 1691 – 1697
 Nils Andersson 1693
 Lars Andersson med hustru
 Maria Jöransdotter- Paradell 1693 – 1733

Det där är ju en riktigt vacker rad av bosättare och brukare i Backerud. Under första halvan av 1600- talet är det knektar för nästan hela slanten. Bertil Kjelldorff skriver att Backerud blev tillfört Skagersholm år 1635. Brukarna extraknäckte därefter i olika sysslor på det närbelägna bruket. Därmed nog med information från den boken.

Ur Finnerödjaboken:: 1940- talets "brukspatron" på Skagersholm, Gunnar W. Anderson och hans medhjälpare, står det i boken. Medhjälparen heter Bernhard Stoltz (Inger Rolfssons morfar).

rubriken till en ägomätningsskarta från år 1729 har lantmätaren först skrivit Finnaryda sochn (socken) - men ändrat till Hofwa.

Här är själva kartan och säga vad man vill, den är vacker:

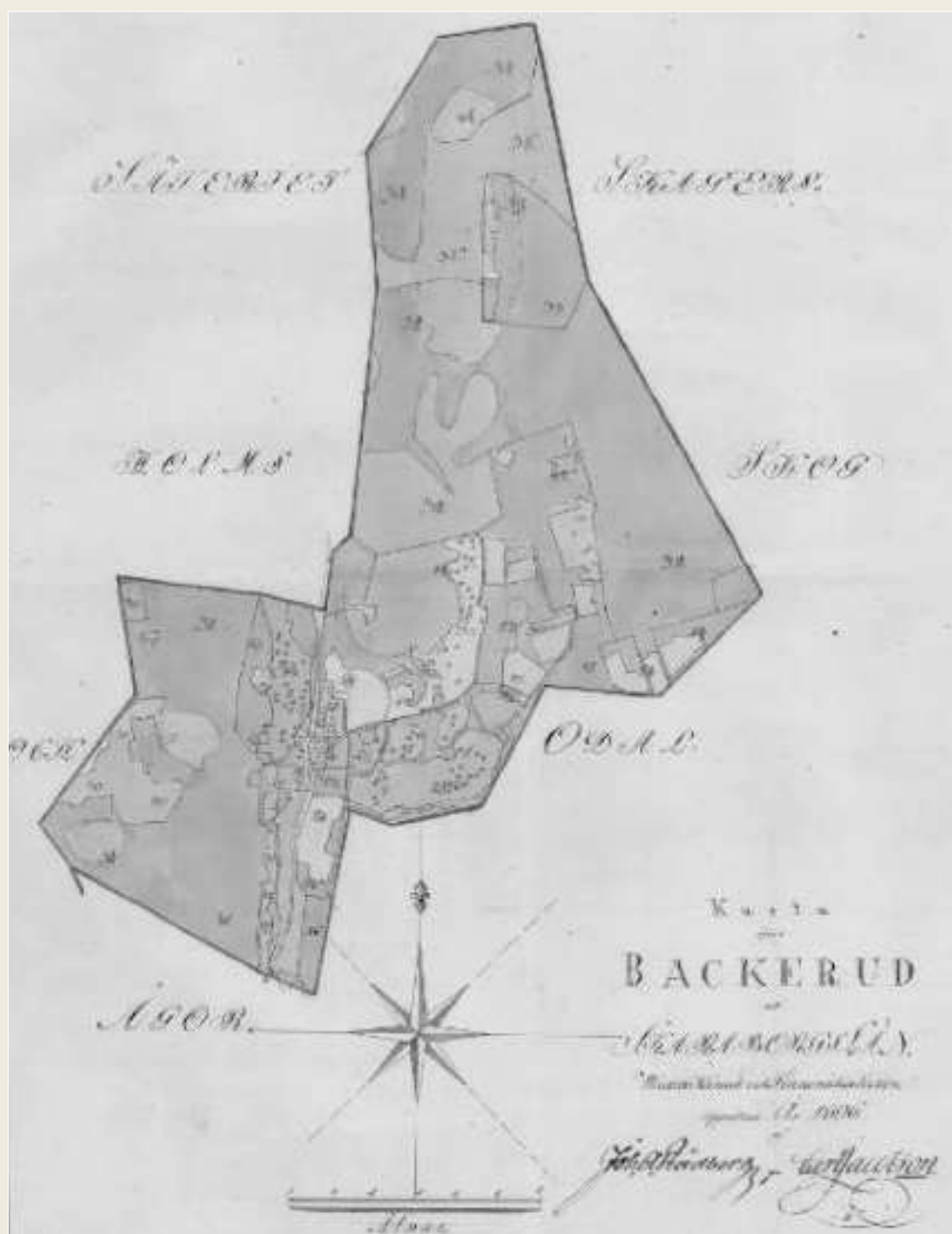
Det finns text som är rätt så svårläst: Hemmanet Backerud omfattar $\frac{3}{8}$ mantal och det är avstyckat från kronoallmanningen Tiveden, som alla (i alla fall de flesta) hemman i Finnerödja socken.

År 1806 var det dags för nästa förrättning i Backerud. Vi läser i protokollet:

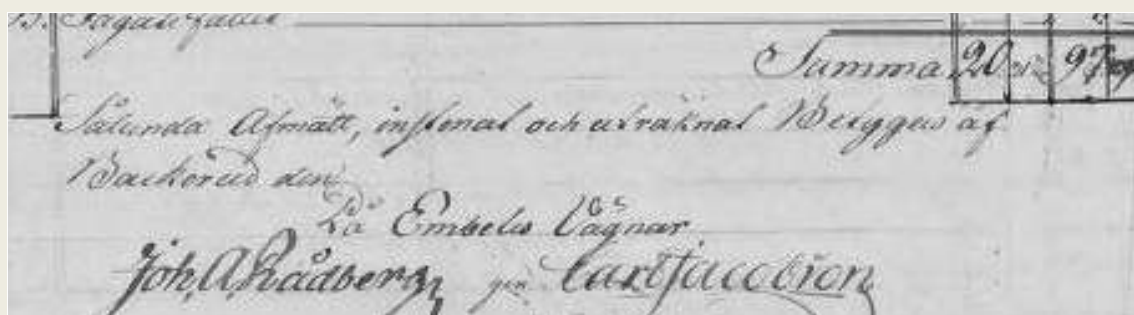
År 1806, den 28 april, företog sig undertecknad lantmätare, att till följe av Kungl. Maj: ts respektive befallningshavandes, den 18 oktober, sistlidna år avgivna förordnande, avmäta och lagligen utstaka gränserna omkring Backerud, uti Vadsbo härad och Finnerödja socken i Skaraborgs län

varvid sig inställde, utom nämndemännen Jan Jansson i Högelid och Lars Andersson i Kvarnhäljatorp, å skattägarens, herr brukspatron Jacob Arvedssons vägnar, bruksinspektoren, herr Nils Sundell samt Jan Andersson, Jan Mattsson, Sven Olofsson och Petter Ersson.

Herrar besökare i Backerud har fått titlar. Det har inte hemmanets brukare fått.

Man mätte upp arealerna och beskrev i protokoll markernas beskaffenhet. Slutsummeringen visar att hemmanet Backerud $\frac{3}{8}$ mantal år 1806 bestod av, i runda tal, 26 tunnland åker och 97 tunnland äng.

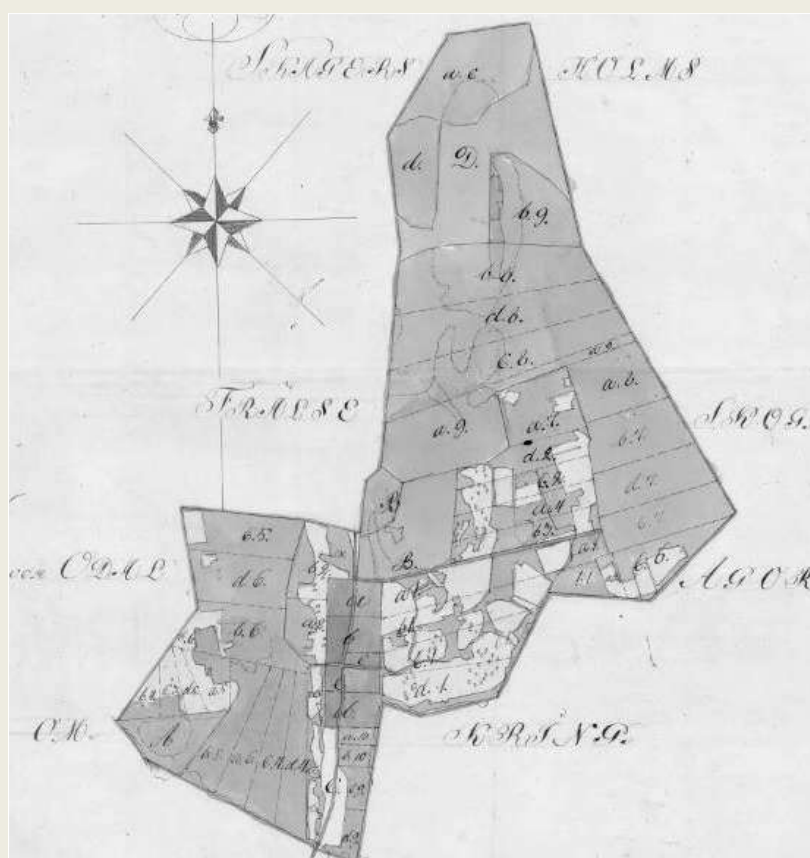
Skagersholms bruk var således skattägare. Jan Andersson, Jan Mattsson, Sven Olofsson och Petter Ersson och deras familjer brukade hemmanet.

Året efter beseglades alltihop i Hova:

År 1807. den 24. Februari. i allmänt Ting med
Mästare Herad i Hova, är denna Charles före-
teld Domstolen, och på sitt Protokoll visar i
afförande till gäldenärs Räkningarna fastslått. Belopp
På Herads Tings Rättens Vagnar
Joh. Gabr. Richert

År 1808 kom lantmätare Carl Jacobson tillbaka till Backerud och träffade samma personer som två år tidigare. Fast nämndemannen Lars Andersson var utbytt mot Olof Nilsson vid Sågen, ser jag nu. Den här gången fördelades marken mellan åborna i Backerud. Det var i princip ett laga skifte.

Jan Mattsson fick de markbitar som är markerade "a" på kart- utsnittet här nere, Jan Andersson fick markerna "b", Sven Olofsson "c" och Petter Ersson "d".

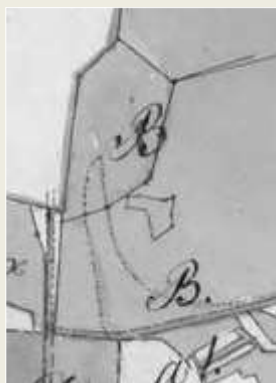

Litt.	Åbo	Åker	Äng
a	Jan Mattsson	22	20
b	Jan Andersson	23	20
c	Sven Olofsson	21	20
d	Petter Ersson	21	20

Den som räknar ihop de där kolumnerna (på förra sidan), finner att man fördelat i runda tal 167 tunnland mark, medan hela hemmanet bestod av 123 tunnland två år tidigare. Huru härmed? Det är inte allt man förstår.

Den matematiken blir än mer förbryllande, då man ser att det i 1808 års delning finns drygt 15 tunnland samfälld mark:

Samfärdle Åger.		
A.	Asplacken i Västerängen	2. —
B.	af att till allmän Kalfhage	4. 26.
C.	En skogsbacke mellan Ågerne	1. 10.
D.	Fågelfallut	7. —
Summa		13. 4

Den här kartan ritades år 1868- 69:

I samma uppsats kartor från 1868 – 69, ser vi Skagersholms närområde:

Nu ska vi se vilka de var som bodde i och brukade Backerud vid följande tidpunkter: 1810- talet, 1850- talet, 1890- talet och 1930- talet.

BACKERUDSBOR PÅ 1810-TALET

Det bodde således fyra familjer i Backerud runt sekelskiftet 1700/ 1800 och deras hemmansdelar var ungefär lika stora. I fortsättningen betecknas familjerna: Fam.A, Fam.B, Fam.C och Fam.D. Jämför littera för arealfördelningen på sidan 7: a, b, c och d.

[illegible]

På den vänstra sidan: FAM.C. På den högra: FAM.D.

[illegible]

På den vänstra sidan: FAM.B. På den högra: FAM.A.

Här finns nu två möjligheter. Jag kan skriva: *Här uppe finns människorna, inklusive tjänstefolket. Var så goda och studera bilderna.* Eller: *Här följer en förteckning över de människor som bodde i och brukade Backerud, exklusive pigor och drängar.* Jag har den största respekt för tjänstefolket (pigor och drängar) men en uppräkning skulle göra hela sammanställningen ointaglig för såväl skrivaren som läsaren.

Det blir den andra varianten och den börjar på nästa sida.

FAM.A: GABRIELSSON LARS JAN OCH LENA

Jan Mattsson (f. 1743) och Stina Jansdotter (1748 - 1807) hade en dotter: Lena Jansdotter som var gift med Lars Jan Gabrielsson (från Trehörningen).

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Lars Jan Gabrielsson	1780	Trehörningen		
II	Lena Jansdotter	1783	Backerud		
III				Maja Stina	1807
IV				Jan	1809
V				Gabriel	1812
VI				Sven	1815

FAM.B: ANDERSSON JAN OCH CATHRINA

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Jan Andersson	1746	Finnerödja s:n		
II	Cathrina Svensdotter	1751	Backerud		
III				Jean	1780
IV				Hans	1787
V				Stina	1790
VI				Eric	1797

På samma ställe bor f. d. vaktmästaren Anders Lundvall (f. 1777) och hans hustru, Ulrica Westerberg (f. 1776) samt deras barn: Cathrina (f. 1806), Ulrica Sofia (f. 1808) och Maria Magdalena (f. 1810).

FAM.C: OLOFSSON SVEN OCH SARA

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Sven Olofsson	1756	Backerud		
II	Sara Jansdotter	1754	Sandåsen		
III				Maria	1785
IV				Christina	1787
V				Cathrina	1790
VI				Johannes (Jan)	1793
VII	Johannes (Jan) Svensson	1793	Backerud		
VIII	Maria Jansdotter	1797	Kvarntorp		
IX				Sara Stina	1816
X				Sven	1818
XI				Jan	1821
XII				Gustaf	1824

FAM.D: ERICSSON PETER (PETTER) OCH CAJSA

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Peter Ericsson	1762	Bodarne s:n		
II	Cajsa Olsdotter	1759	Backerud		
III	Eric Larsson	1791	Viby		
IV	Maria Pe(te)rsdotter	1781	Backerud		
V				Eric Gustaf	1810
VI				Jan	1812
VII				Andreas	1817
VIII				Stina Cajsa	1820
IX				Alexander	1821
X				Lars Petter	1823
XI				Maria Lovisa	1825
XII	Marias syster: Lena P: dr	1792			

BACKERUDSBOR PÅ 1850-TALET

Nu tar vi ett rätt så långt kliv i den lokala Backeruds- historien. Vilka personer från 1810- talet finns kvar vid mitten av seklet? Har några av barnen och barnbarnen från den tiden stannat kvar? Har det kommit nya familjer? Det är några av de frågor som väntar på svar.

FAM.A 1810: GABRIELSSON LARS JAN OCH LENA

FAM.A 1850: LARSSON GABRIEL OCH MAJA STINA (F. NYHLÉN)

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Gabriel Larsson	1812	Backerud		
II	Maja Stina Nylén	1823	Nysund s:n		
III				Jan Peter	1850
IV				Mathilda Lovisa *)	1853
V				Augusta	1855
VI				Sofia	1862

Dottern Inga Lovisa föddes 1849 och avled som spädbarn. Lars Jan G. avled 1853 och hustrun Lena J: dr avled 1857.

*) Matilda Lovisa Gabrielsdotter flyttade till Vallsjöbol på sommaren 1876 och gifte sig med August Andersson (f. 1851). De bodde på det ställe som kallades *Anners Larses* och de fick fem söner och en dotter under åren 1876 – 1891. En av söner, Oskar Viktor Emil (f. 1888), fick en dotterson, vars farfar, Gustaf Hjalmar (f. 1896), var son till Sofia Persdotter (f. 1874) och Gustaf Emil Eriksson (f. 1865 i Sörgården). De bodde på det ställe som kallas FAM.C i denna sammanställning. Vem är dottersonen/ sonsonen?

Den som svarar på frågan, utan att vara nära släkt med de namngivna personerna, ska senare få ett hedersomnämmande i www.mossebobladet.se.

FAM.B 1810: ANDERSSON JAN OCH CATHRINA

FAM.B 1850: JANSOON ERIK OCH LISA PERSDOTTER

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Erik Jansson	1797	Backerud		
II	Lisa Persdotter	1803	Karlskoga		
III				Jan Pehr	1830
IV	Fredrika Wilh. Österberg	1832	Askersund		
V				Gustaf Emil	1854
VI				Maria Lovisa	1858
VII				Johanna Augusta	1861

Hustrun Lisa Persdotter avled på 1850- talet och Erik J. gifte om sig med Fredrika Wilhelmina Österberg år 1858. Hon hade med sig en egen son, Gustaf Emil, då hon kom till Backerud. Erik Jansson avled 1 maj år 1860, två veckor innan dottern Johanna Augustas föddes.

FAM.C 1810 : OLOFSSON SVEN OCH SARA

FAM.C 1850: JANSOON SVEN OCH JOHANNA ERIKSDOTTER

Jan Svensson (f. 1793) var gift med Maria Jansdotter (f. 1797). Fyra barn till (efter 1810-talet): Jan Petter (1826), Jan Adolph (1828), Maria Stina (1831) och Johanna (1833). Sonen Jan (f. 1821) avled år 1826 och sonen Jan Petter (f. 1826), avled år 1828. Makan/ modern Maria avled år 1835. Jan S. gifte om sig år 1836 med änkan vid Sandåsen, Maria Håkansdotter (f. 1885 i Nysund). Hon avled år 1850.

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Sven Jansson	1818	Backerud		
II	Johanna Eriksdotter	1815	Stugunäs *)		
III				Per Viktor	1842
IV				Gustaf	1844
V				Aron	1847
VI				Sofia	1849
VII				Christina	1852
VIII				Jan Adolf	1855
IX				Augusta	1859
X				Joh. Albertina	1861

*) Johannas föräldrar: Eric Jacobsson och Maja Jonsdotter i Stugunäs (Näs)

1810- talets skrivare hette Per Sjogerström och han bodde såklart i Kavelbron. Betyg i handstil: B.

FAM.D 1810: ERICSSON PETER (PETTER) OCH CAJSA
FAM.D 1850: LARSSON LARS JOHAN OCH STINA CAJSA)

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Lars Johan Larsson	1828	Skallåsen		
II	Stina Cajsa Ericsdotter	1820	Backerud		
III				Thilda Maria	1852
IV				Pehr Johan	1855
V				Johanna Sofia	1857
VI				Carl Gustaf	1860
VII				Ida Lovisa	1862

Lars J. Larssons föräldrar: Lars Ericsson och Johanna Elofsdotter i i Skallåsen.

Stina Cajsas föräldrar: Erik Larsson (f. 1791) avled år 1850 och Maja Persdotter (f. 1781) avled år 1857.

SAMMANFATTNING SÅ LÅNGT

Fortfarande, vid slutet av 1850- talet, är det ättlingar till 1810- talets familjer som bor i och brukar Backerud. De som inte är barnfödda i Backerud har kommit från Nysund, Karlskoga, Askersund, Sandåsen, Stugunäs, Skallåsen och Bodarne socken.

FAM.A: Gabriel Larsson är son till Lars Jan Gabrielsson (Trehörningen) och Lena Jansdotter (Backerud).

FAM. B: Erik Jansson är son till Jan Andersson (F: a s:n) och Cathrina Svensdotter (Backerud).

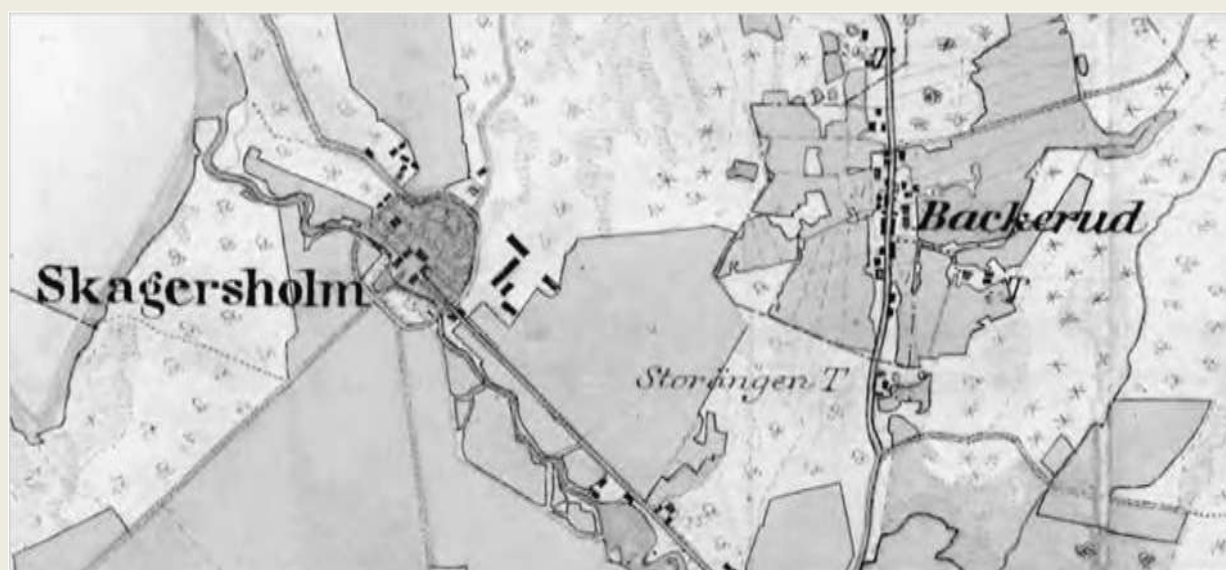
FAM.C: Sven Jansson är sonson till Sven Olofsson (Backerud) och Sara Jansdotter (Sandåsen).

FAM.D: Stina Cajsa Eriksdotter är dotterdotter till Peter Ericsson (Bodarne) och Cajsa Olsdotter (Backerud).

När vi nu är på väg till 1890- talet inställer sig samma frågor som i inledningen till detta kapitel: Vilka personer från 1850- talet finns kvar? Har några av barnen och barnbarnen från mitten av seklet stannat kvar? Har det kommit nya familjer? Min gissning är att alla tre frågorna får "ja" till svar, men osvuret är bäst.

På nästa sida ska jag visa min favoritkarta (den häradsekonomiska). Den passar perfekt här, eftersom den ritades just omkring år 1890. Först en titt på vägen genom byn:

BACKERUDSBOR PÅ 1890-TALET

Så tar vi ytterligare ett fyrtio- års- kliv i Backeruds lokala historia och ställer liknande frågor som i föregående avsnitt: Vilka personer från 1850- talet finns kvar mot slutet av seklet? Vilka barn, barnbarn, barnbarnsbarn och barnbarnbarnsbarn finns numera i Backerud? Har det kommit nya familjer?

FAM.A 1810: GABRIELSSON LARS JAN OCH LENA

FAM.A 1850: LARSSON GABRIEL OCH MAJA STINA (F. NYHLÉN)

FAM.A 1890: GABRIELSSON JAN P. OCH CLARA J. CARLS: DR

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Jan Peter Gabrielsson	1850	Backerud		
II	Clara Johanna Carls: dr	1851	Järpås s: n		
III	Hennes son			Carl August	1875
IV	Gabriel Larsson	1812	Backerud		
V	Maja Stina Nylén	1823	Nysund s: n		
VI					
VII	Sofia Gabrielsdotter	1862	Backerud		

Jan P. och Clara J. gifte sig år 1875. Föräldrarna bor kvar på undantag. Sofia Gabrielsdotter är Jan Peters syster.

Clara Johanna (f. 1851) var dotter till en smed på Russelbacka egendom i Järpås socken: Carl Johansson och hans hustru Maja Stina Svensdotter.

På bilden t. h. kan man se att det säkert varit ett ståtligt ställe en gång i tiden.

Ett exempel på prästpennans närgångna moraliserande: Gabriel Larsson var en "supare".

Bråk
 3/12 Gabriel Larsson Finn. 1812. + + +
 16/1 Maja St. Nylén 1823. + + +
 Supare 24/12

År 1894 noterade prästen att Gabriel Larsson (självmant) erkänt Karl August som sin son:

1894 24/11 Själf bekant som färdig berättelse om Karl August,
 född 75 10/11 avist. Bodavne 9/12 11

Den samme Carl (Karl) August Pettersson, hade vistats i Viby, Örebro län, ett tag. Men år 1895 återvände han till modershuset (numera även fadershuset) och gifte sig året efter med Matilda Batseba Lindrot (f. år 1879 i Viby).

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Karl August Pettersson	1875	Järpås		
II	Matilda Batseba Lindrot	1879	Viby s: n		
III				Karl Albin Laurentius	1897
IV				Sven Harald Stefanus	1899
V				Helga Matilda Susanna	1903
VI				Hildur Alise Matilda	1907
VII				Gustaf Henrik Emanuel	1911

Anmärkning: Familjen har fått en egen tabell här, till dels på grund av/ tack vare moderns och barnens annorlunda namn.

FAM.B 1810: ANDERSSON JAN OCH CATHRINA

FAM.B 1850: JANSSEN ERIK OCH LISA PERSDOTTER

FAM.B 1890: JOHANSSON JONAS OCH MARIA L. JANSDOTTER

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Jonas Johansson	1854	Herrgårdsfallet	*)	
II	Maria Lovisa Jansdotter	1858	Backerud		
III				Johan Emil	1881
IV				Selma Maria	1883
V			Han avled 1889	Axel Linus	1886
VI				Gerda Sofia	1890
VII				Oskar Adolf	1893
VIII				Ellen Emerentia	1897
IX				Axel Henrik	1901

*) Hans föräldrar: Johannes Eriksson och Semina Hindriksdotter i Herrgårdsfallet

Efter 1850- talet (sidan 13) fick Jan Petter och Fredrika två barn till: Selma Matilda (f. 1865) och Johanna Sofia (f. 1870 och avliden samma år). Dottern Johanna Augusta (f. 1861) avled år 1864.

Barnens morföräldrar, Jan Petter och Fredrika Vilhelmina, bodde kvar. Fredrikas son, August Emil (f. 1854 i Askersund) antecknas år 1880 som "obefintlig". Barnens moster, Selma Matilda, flyttade till Stockholm år 1889.

Vi går händelserna något i förväg och ser att sonen Johan Emil (f.1881) kommer att gifta sig (1902) med Emma Lovisa Karlsson (f. 1875 i Bäckedalen). Deras son Johan Edvin kommer till världen samma år. Här nere ser vi prästen och hans fru:

1.	Kyrkost. Johan Gustaf				
2.	Andolf Lundblad	48	13/4	Sept. l.	23
3.	H. Ida Emilia, f. Sten	52	26/3	Sept. l.	78
					7

Han skrev i kyrkböckerna år 1890. Vad är han värd för (dåvarande) betyg i välskrivning? AB, tycker jag.

FAM.C 1810: OLOFSSON SVEN OCH SARA

FAM.C 1850: JANSSON SVEN OCH JOHANNA ERIKSDOTTER

FAM.C 1890: SVENSSON PER V. OCH INGA BEATA KARLSD: R

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Per Viktor Svensson	1842	Backerud		
II	Inga Beata Karlsdotter	1835	Storängen *)		
III			(Hennes)	Augusta	1868
IV			(Deras)	Gustaf Henning	1872
V				Sofia	1874
VI				Matilda	1876
VII				Ida Lovisa	1879
VIII	(Far) Sven Jansson	1818	Backerud		
IX	(Mor) Johanna Eriksdotter	1815	Stugunäs		
X	Gustaf Henning Persson	1872	Backerud		
XI	Anna Amalia Persson	1873	Backgården		
XII				Sven Elis	1901

*) Hennes föräldrar: Carl Erik Ersson (f. 1806 i Storängen) och Beata Maxe (f. 1811 i Forsvik, Udenäs socken).

Inga Beata Karlsson avled år 1890.

Sofia Persdotter (f. 1874) gifte sig år 1896 med Gustaf Emil Eriksson (f. 1865 i Sörgården) och de fick sonen Gustaf Hjalmar samma år. Jag anar att den gossen kommer att bli Rättare på Skagersholm en vacker dag och det skulle inte förvåna mig om hans sonson blir en framgångsrik organist.

FAM.D 1810: ERICSSON PETER (PETTER) OCH CAJSA

FAM.D 1850: LARSSON LARS JOHAN OCH STINA CAJSA)

FAM.D 1890: LARSSON LARS JOHAN OCH STINA CAJSA (KAJSA)

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Lars Johan Larsson	1820	Skallåsen		
II	Stina Kajsa Andersdotter	1828	Backerud		
III				Tilda Maria	1852
IV				Per Johan	1855
V				Johanna Sofia	1857
VI				Karl Gustaf	1860
VII				Ida Lovisa	1862

Som vi ser är den här familjen i stort sett intakt sedan 1850 - talet (alla har förstås blivit 40 år äldre). ☺. Dock flyttade Karl Gustaf (f. 1860) till Vittinge i Uppland år 1883. Han kom tillbaka till Backerud året efter, men han gav sig inte: År 1865 drog han iväg till Danderyd, utanför Stockholm.

Johanna Sofia Larsdotter (f. 1857 i Backerud) gifte sig år 1881 med Per Teodor Ahlén (f. 1858 i Nedre Bruket, Skagersholm) och bosatte sig i Backerud. De fick dottern Ellen Emilia år 1882 och Ester Sofia år 1885, men då hade de flyttat till V. Anderstorp året före.

Per Teodor hade en tvillingsyster: Johanna Albertina. Fadern kallas "mästare" vid Nedre Bruket och "mästarinnan", tvillingmodern, hette Johanna Larsdotter.

Modern Stina Kajsa Andersdotter (f. 1828) avled år 1896, medan fadern, Lars Johan Larsson, kommer att leva till 1908.

Sonen Per Johan Larsson (f. 1855) är den som tar över gården i början av det nya seklet. Han kommer att gifta sig år 1901 med Emma Kristina Eriksdotter (f. 1859 i Gatefallet).

ÄNNU EN SAMMANFATTNING

(Jämför sidan 14)

Fortfarande, vid slutet av 1890- talet, är det ättlingar till 1810- talets familjer som bor i och brukar Backerud. De som inte är barnfödda i Backerud har kommit från Järpås och Nysunds socknar, från Herrgårdsfallet, Sandåsen, Backgården, Storängen och Nedre Bruket vid Skagersholm.

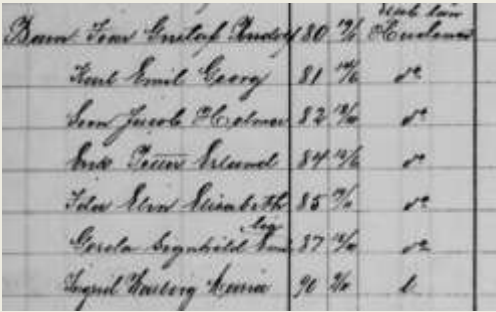
FAM.A: Gabriel Larsson är son till Lars Jan Gabrielsson (Trehörningen) och Lena Jansdotter (Backerud). Jan Petter Gabrielsson är son till Gabriel Larsson och Maja Stina Nylén. Clara Johanna Carlsdotter är kommen från Järpås socken, utanför Lidköping.

FAM. B: Erik Jansson är son till Jan Andersson (Finnerödja s:n) och Cathrina Svensdotter (Backerud). Maria Lovisa är dotter till Erik Jansson och Lisa Persdotter. Hennes make, Jonas Johansson, växte upp i Herrgårdsfallet.

FAM.C: Sven Jansson är sonson till Sven Olofsson (Backerud) och Sara Jansdotter (Sandåsen). Gustaf Henning är son till Sven Jansson i Backerud och Johanna Eriksdotter. Hans hustru, Anna Amalia, är kommen från Backgården.

FAM.D: Stina Cajsa Eriksdotter är dotterdotter till Peter Ericsson (Bodarne) och Cajsa Olsdotter (Backerud). Hennes make, Lars Johan Larsson, är från Skallåsen. Deras dotter, Johanna Sofia, gifte sig med Per Teodor Ahlén från Nedre Bruket och de bodde en tid i Backerud. Deras son, Per Johan, är den som tar över i Backerud tillsammans med maken Emma Kristina från Gatefallet.

Forts. från sid. 17: Det fanns sju barn i prästgården år 1890/ 91. Familjen var kommen från Hudene och flyttade till Sandhem år 1896. Då kom präst-familjen Sandelius till Finnerödja och gissa var den familjen kom ifrån! Från Sandhem. Bytt var bytt. David Levin Sandelius skrev sedan i Finnerödja församlings kyrkböcker i nästan 30 år. Han gjorde såklart lite annat också.

Child's Name	Birth Date	Parents
David Levin Sandelius	1890 7/1	Per Teodor Ahlén & Johanna Sofia
Ellen Emilia	1882 7/1	Per Teodor Ahlén & Johanna Sofia
Ester Sofia	1885 7/1	Per Teodor Ahlén & Johanna Sofia
Per Johan	1855 7/1	Lars Johan Larsson & Stina Cajsa Eriksdotter
Johanna Sofia	1881 7/1	Per Teodor Ahlén & Johanna Sofia
Emma Kristina	1859 7/1	Per Johan Larsson & Emma Kristina Eriksdotter
Stina Cajsa	1828 7/1	Lars Johan Larsson & Stina Cajsa Eriksdotter

BACKERUDSBOR PÅ 1930-TALET

Kommen så här långt i denna dokumentation om hemmanet Backerud, med fokus på folket, kan jag konstatera att det finns ättlingar till sekelskiftets 1700/ 1800 Backerudsbör som ett sekel senare bebor och brukar de fyra hemmansdelarna. Döttrar och söner har gift sig, oftast med någon från hemsocknen och fortsatt sina mödrars och fäders värv genom åren. Det har nu blivit dags att titta på 1930- talet, som är det sista decenniet, där kyrkböckerna ger fullständig information om förhållandena.

FAM.A 1810: GABRIELSSON LARS JAN OCH LENA

FAM.A 1850: LARSSON GABRIEL OCH MAJA STINA (F. NYHLÉN)

FAM.A 1890: GABRIELSSON JAN P. OCH CLARA J. CARLS: DR

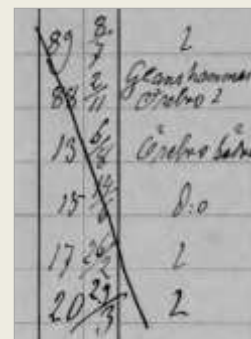
FAM.A 1930: KARLSSON GUSTAF R. OCH ELSA K. MED FLERA

Karl August Peterssens familj flyttade till Nysund år 1911. Jan Peter Gabrielsson och hustrun, Klara Johanna blev kvar. År 1916 kom den här familjen:

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Gustaf Robert Karlsson	1889	Örebro län		
II	Elsa Karolina (f. Ståhl)	1888	Glanshammar		
III				Gustaf Sixten	1913
IV				Elsa Valborg	1915
V				Gunnar Sigurd	1917
VI				Gösta Sigvard	1920

Familjen Karlsson flyttade till Kvarnbolet år 1920 (senare till Östergötland) och till Backerud kom familjen Jansson, i tabellen här nere.

Prästen har skrivit tre frågetecken beträffande Gustaf Robert Karlssons och de yngsta barnens födelseorter. Man kan ändå dra slutsatsen att de kom från det Närke som ligger i närheten av Örebro (bilden till höger).

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Teodor Jansson	1875	Nolåsen		
II	Augusta W. Jansson	1888	Nysund s:n		
III				Tyra Vera Ingeborg	1912
IV				Berta Elisabet Vikt.	1913
V				Dagmar Viola Valb.	1918
				John Martin W.	1920
				Folke Ivan Yngve	1926

Augusta Wilhelmina avled år 1928. Teodor Jansson och de tre yngsta barnen flyttade till Hova socken år 1936.

Åren 1936- 39 brukades hemmansdelen av Sven Erik Paul Andersson, hans hustru Sigrid Linnea Kristina och deras barn: Inez Margareta (f. 1929), Gerd Elisabet (f. 1931) och Anne- Marie (f. 1933). Familjen flyttade till Lyrestad socken år 1939.

År 1939 flyttade änkan Augusta Fredrika Karlsson (född Gustafsdotter år 1851) in tillsammans med sin son, Karl Linus Karlsson (f. 1890), sin dotter, Hilma Augusta Karlsson (f. 1880) och Hilmas egen son, Allrik Filip Hilding Karlsson (f. 1909).

FAM.B 1810: ANDERSSON JAN OCH CATHRINA

FAM.B 1850: JANSSON ERIK OCH LISA PERSDOTTER

FAM.B 1890: JOHANSSON JONAS OCH MARIA L. JANSDOTTER

FAM.B 1930: ANDERSSON ERIK BERNHARD OCH GERDA SOFIA

Hustrun Maria Lovisa (f. 1858) avled år 1929. Dottern Gerda Sofia (f. 1890) gifte sig år 1922 med Erik Bernhard Andersson (f. 1887 i Backen). Sonen Oskar Adolf (f. 1893) gifte sig år 1929 med jämnåriga Selma Viktoria Johansson från Kvarntorp, där de bosatte sig.

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Erik Bernhard Andersson	1887	Backen		
II	Gerda Sofia Johansson	1890	Backerud		
III	Erik Arne Johansson *)	1924			

*) Son till Ellen Emerentia (sid 17) och Erik Gustaf Johansson.

Mellan åren 1930 och 1933 bodde här: Gårdsrättare- änkan Anna Stina Andersson (född Jansdotter i Hova s:n).

Gerda Sofias far, Jonas Johansson, bor kvar vid ingången till 1940- talet, medan modern, Maria Lovisa, hade avlidit år 1929. Kvarboende är även Gerda Sofias bror, Axel Henrik (f. 1901). Han bodde kvar i Backerud till år 1932, då han gifte sig med Svea Ida Maria Bengtsson (f. 1904) och flyttade till Finnerödja samhälle. Han var skräddare och hon bankkassörska.

FAM.C 1810: OLOFSSON SVEN OCH SARA

FAM.C 1850: JANSSON SVEN OCH JOHANNA ERIKSDOTTER

FAM.C 1890: SVENSSON PER V. OCH INGA BEATA KARLSD: R

FAM C. 1930: PERSSON TVÅ GENERATIONER – HENNING & SVEN M. FL.

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Gustaf Henning Persson	1872	Backerud		
II	Anna Amalia (f. Larsson)	1873	Backgården		
III	Sven Elis Persson	1901	Backerud		
IV	Berta Sofia (f. Eriksson)	1907	Nysund s:n		
V				Lars Ove	1939

Hyresgäster från år 1936: Ernst Akvill Post (f. 1908) och hans hushållerska, senare trolovade, slutligen (1936) maka.

Hon hette Alma Vilhelmina Lind (f. 1917 i Hova s:n) och de hade två barn: Deja Gunvor Ingegärd (f. 1934) och Gerd Ann Mari (f. 1937).

FAM.D 1810: ERICSSON PETER (PETTER) OCH CAJSA

FAM.D 1850: LARSSON LARS JOHAN OCH STINA CAJSA)

FAM.D 1890: LARSSON LARS JOHAN OCH STINA CAJSA (KAJSA)

FAM.D 1930: ANDERSSON/JOHANSSON (TRE GENERATIONER)

På 1910- talet är det två söner till Lars Johan och Emma Kristina Larsson som brukar hemmansdelen. Den ene är Per Johan (f. 1855) som presenterades på sidan 19 tillsammans med hustrun Emma Kristina (f. 1859). Den andre är Karl Gustaf (f. 1860) och han har antagit namnet Landin och gift sig med Hilma Gustava Johansson (f. 1868 i Dingtuna, Västmanland). De har en son: Gustaf Linus Landin (f. 1894 i Dingtuna) och denne man har man faktiskt handlat av någon enstaka gång på 1940- talet. ☺ Även Per Johans och Karl Gustafs syster, Tilda Maria (f. 1852) är mantalsskrivna där på 1910- talet.

Per Johan Larsson avled år 1918. Hans hustru Emma Kristina och hennes svägerska, Tilda Maria, bor kvar. År 1919 flyttade Gustaf Linus Landin till Kyrkofalla socken. Föräldrarna (ni vet vilka) flyttade året efter till familjen Nylén (nu stavat Nyhlén) i Kvarntorp och från ingenstans - - nej, från HULT I Hova socken kom familjen Andersson, till vilken vi återkommer inom kort.

Hult låg (och ligger) i gränstrakterna mellan Hova och Finnerödja socknar, fast formellt i den förra (socknen). Där bodde snickaren Johan Andersson och hans familj fram till början av 1920- talet. Vi återkommer till familjen, när den väl har installerat sig i Backerud men först ska vi titta på yrkesmannen Johan Andersson i verksamhet och då får vi bege oss till Stora Smedsbol i slutet av 1910- talet:

Den så kallade Villan, på gränsen mellan Stora och Lilla Smedsbol, är under uppförande.

Fr. v: Agda Johansson, Per Adolf Carlsson (Barrud), en sommarflicka, Nils Petersson (måg), snickaren samt husbonden Emil Johansson och hustrun Mina. (Författarinnan Birgitta Stenberg bodde där på 2000- talet).

Gun och jag har synat det där fotot (från mitt arkiv) med lupp och kommit överens om att det högst sannolikt, d. v. s. nästan säkert är hennes farfar Johan Andersson från Hult som sitter där i centrum och kopplar av en stund. Avståndet mellan Hult och Smedsbo kan vara en knapp halvmil.

Vill ni veta en hemlighet? Agda Johansson (med kaffebrickan) är faktiskt syssling med Berta i Backerud. Det finns ytterligare släktskap (på långt håll) men jag ska skona er från dessa. Åter till Backerud på 1930- talet.

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Johan Andersson	1859	Slottsbol		
II	Anna Lovisa Persdotter	1874	Slottsbol		
III	Gustav Simeon *)	1899	Hult i Hova s:n		
IV	Hedvig Johansson	1899	Nysund s:n		
V				Gun(borg)	1935
VI				Ingabritt	1940
VII				Maj	1942
VIII	Hilda Birgitta	1905	Hult i Hova s:n		

*) Finnerödja- herden skriver Gustav, med "v".

Hilda Birgitta gifte sig år 1930 med Karl Rickard Johansson (f. 1895 i Torpaskoga) och de bosatte sig där. Johan Andersson avled år 1935. Hustrun Anna Lovisa bodde kvar i Backerud och avled år 1945

EN SLUTLIG SAMMANFATTNING

(Jämför sidan 19)

Fortfarande, vid slutet av 1930- talet, är många Backerudsbör ättlingar till 1810- talets familjer. De som inte är barnfödda i Backerud har under 1900- talet kommit från Glanshammar, Nolåsen, Nysund s:n (3), Backen, Backgården, Örebro med omnejd samt från Hult i Hova socken (en hel familj).

FAM.A: De nya familjerna i Backerud har ingen anknytning till adertonhundratalets Backerudsbör (såvitt jag kan se).

FAM.B: Gerda Sofia Jansson är dotter till Jonas Johansson och Maria Lovisa Jansdotter.

FAM.C: Berta Persson (född Eriksson) kommer från Däldenäs i Nysund socken.

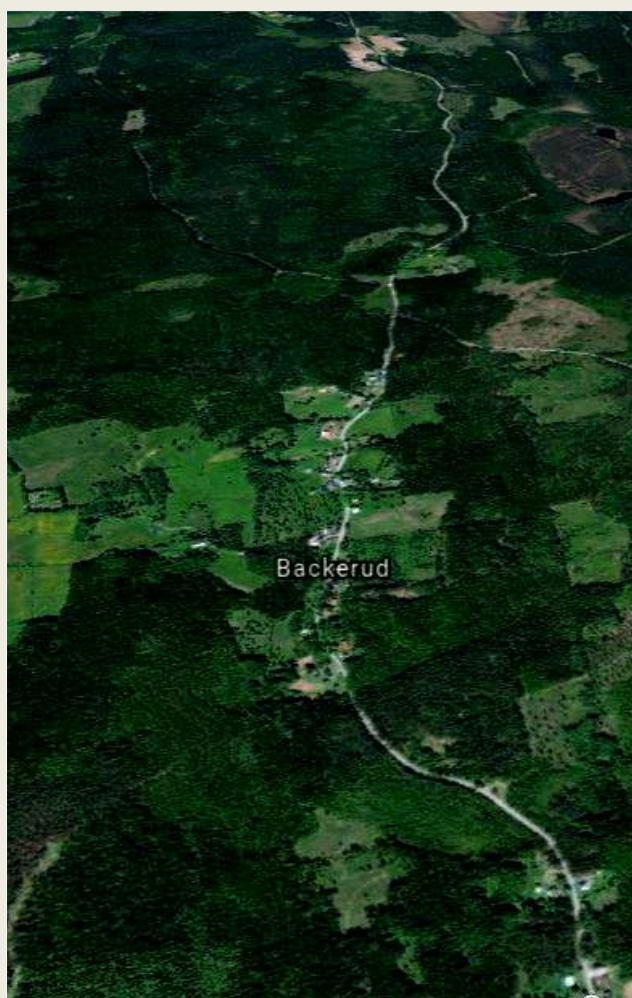
FAM.D: Familjen Andersson har inga släktband med Backerud under 1800- talet. Det finns en film som heter "Hult och hagar": <https://youtu.be/KEok1VJMpcK> . Där kan man se bilder som de följande och få veta vad personerna heter samt lyssna på Sven- Bertil Taube i en av mina favorit- visor.

Följer två kartbilder från Google Earth (2000- talet):

I förgrunden Herrgårdsfallet.

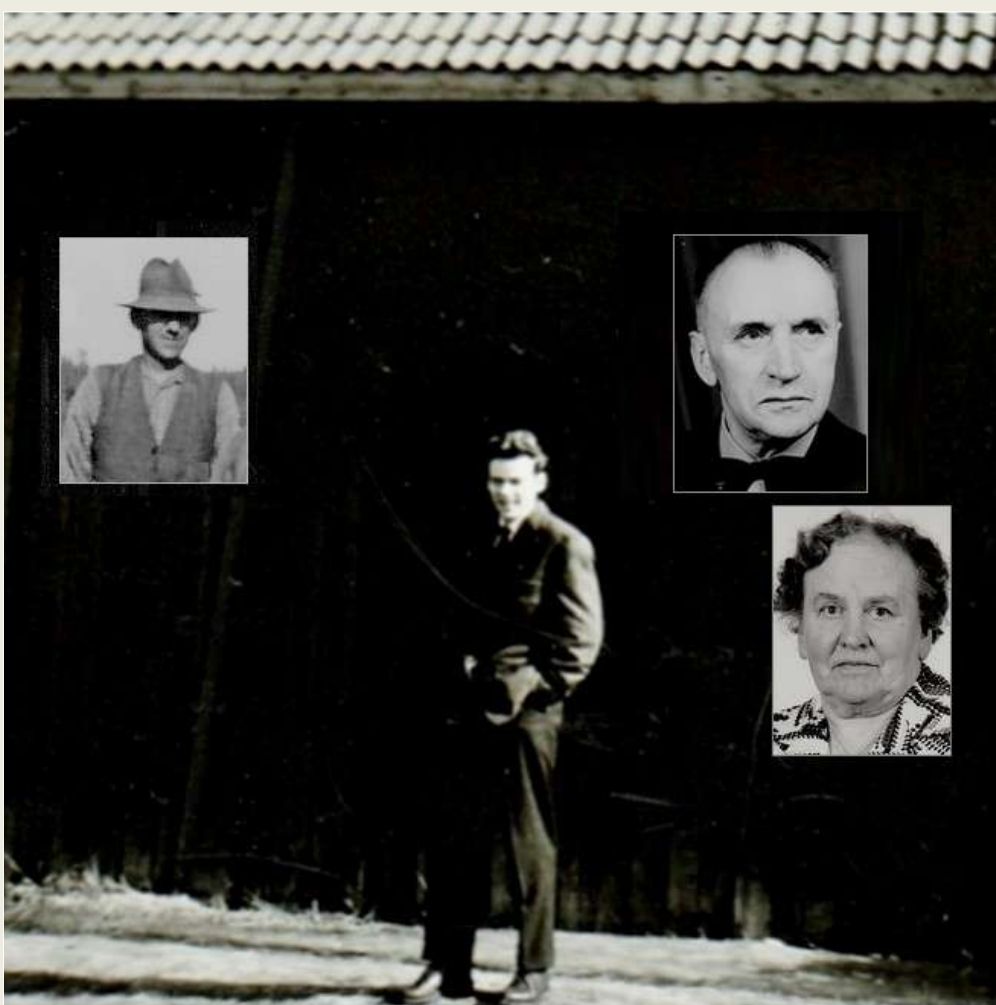

De två kartorna bildar bokstaven T, om man vill se det så.

Från 1940- talet och framåt får bilder, från Inger Rolfsson och Gun Simonsson, berätta om de boende och deras liv på (i huvudsak) två ställen i Backerud. Det finns förstås foton även från de andra gårdarna, men inga sådana är tillgängliga här och nu. Först ett par bilder (från Gun) med anknytning till FAM.C (Sven Persson och Berta).

Sonen Ove och mor Berta.

Ove, med grannen Bernhard Andersson och bakom ryggen, far och mor.

Som jag skrev redan i förordet, var det familjen Persson vår familj brukade besöka i Backerud på 1940- talet, innan Ingers familj flyttade dit. Berta Persson är mormors syssling och Lisa Gustafsson (f. Stoltz) är fars kusin. Släktskapen med Berta kan ha varit orsaken till umgänget eller en del av densamma. Ove var fena på att spela bordshockey. Vi förlorade alltid de matcherna. Senare såg jag honom göra bra ifrån sig på Finnerödja IP. Då handlade det om fotboll på tämligen grönt gräs, i en måttligt hög/ låg division

FOTON FRÅN INGER ROLFSSON

Familjen bor fortfarande på den fastighet som betecknats "FAM.B" i det föregående. Jag har inte eftersträvat strikt kronologi. Bildtexterna är skrivna av Inger, utifrån hennes plats i sin familj. Inger börjar så här: *Farmor Augusta bodde sin sista tid i Backerud, i den lilla stugan på Simon Johanssons gård. Den här bilden är tagen vid Kvarnbolet eller Änga, som det kallas i folkmun (år 1917 eller 1918).*

Fr. .v. Henrik, Ellen, Gustav, Emil och Augusta, Nils, min pappa Bertil och främst, lille Sven.

T v: Pappa kör ut mjölkkrukan till mjölkbordet. Fripassageraren är Linnéa. T h: huset i Backerud (1953).

T v: Så här skönt kunde man ha det ibland även om man var bonde. Pappa vilar i gräset framför huset i Backerud. Mamma Lisa och min faster Elin rensar i jordgubbslandet (början av 1950- talet).

T v: Flygfoto över Backerud (början av 1950- talet). I den lilla stugan, nere i vänstra hörnet, bodde min farmor Augusta och hennes dotter Elin. T h: min farmor Augusta med mig i knäet

T v: Vinter i Backerud. T h: Det var dags att skära havren i Backerud. Fr. v: Märta (gift med min morfar Bernhard Stoltz), Berta, Sven och min pappa Bertil samt hästen Freja (1953).

T v: Pappa Bertil svishar iväg på sin motorcykel (början av 1950- talet).
T h: Grannen Simon Johansson står på vår ladugårdsbacke.

Utkörning av virke från skogen. Grannen Bengt och hästen Grålle.

T v: Det skulle väl bli kalas i Backerud (troligen i slutet av 1960- eller början av 1970- talet).

T h: Det hade skaffats solur i Backerud. Far och mor framför huset (1977).

Inger berättar:

Sven Persson, grannen i Backerud, var nämndeman vid Tinget i Mariestad. Han berättade om en pinsam händelse som han varit med om just i Mariestad. Det var så att det skulle intagas någon form av förtäring efter väl förrättat värv. Sven hade just bitit i en smörgås, och när han skulle lägga ifrån sig resten får han se att tänderna sitter kvar i smörgåsen. Ja, inte alla tänder förstås, han hade en brygga som hade lossnat. Mamma frågade hur han löste detta. "Ja, det var bara att snabbt stoppa ner alltihop i fickan", blev svaret.

Farmor Augusta med alla sina barn. Fotot är taget 1948 på hennes 80-årsdag. I bakre raden, fr. v: Pappa Bertil, Nils, Manfred, Henrik och Sven. I främre raden: Anna, Augusta, Elin och Ellen.

Fr. v: Pappa Bertil, min kusin Knut Gustavsson samt Simon Johansson.

Inger berättar (2):

Simon och pappa bodde ju grannar och pratades vid dagligen, samt jagade tillsammans. Mamma tyckte väl att det hade varit lite väl mycket jakt en tid, så hon hade uttryckt en önskan om att de kunde låta bli lite. Nåväl, trots detta hade pappa och Simon ändå smitit iväg på en kort jakttur. När de kom hem öppnade pappa dörren, kastade in mössan och stängde snabbt igen. Mamma kunde inte göra annat än skratta åt eländet. Pappas kommentar: "Hade mössan kommit ut igen, så hade jag väl fått gå hemifrån".

Mamma Lisa mjölkar i ladugården.

FOTON FRÅN GUN SIMONSSON

Guns familj har bott på den fastighet som betecknats "FAM.D" i det föregående. Det bör observeras att vare sig den beteckningen eller någon av de övriga har något samband med gamla eller helt moderna betygssystem. ☺

Farmor och farfar: Anna och Johan Andersson samt pappa Simon och hans systrar Birgitta och Frida.

Gården i Backerud på 1930-talet, den som farfar Johan och farmor Anna hade köpt och flyttat till.

Lillstugan, hos grannarna Sven och Berta Persson. Där bodde Albertina och Karl Sundberg, båda dövstummer. De försörjde sig på Karls skrädderi.

T v: Flygfoto över vår gård i Backerud. Ladugården t. v. hör till granngården.
T h: Jag själv. Inte roligt att fotas och stå stilla, när man är knappt 2 år.

T v: Pappa Simon med hästen Brunte. Framför står jag med min nya hatt. T h: Jag, med hunden Roja, på besök hos grannarna Henning och hans syster Hilma.

T v: Farmor Anna och farfar Johan (1934). T h: Farmor och faster Frida.

T v: Mamma Hedvigs och pappa Simons förlovningsdag i Mariestad. T h: Bröllopsdag. (1934). Foton tagna av bröllopsvittnena Lydia och Nils Pettersson Gårdsjö.

Klas, Gunnel, Ingabritt, Inger Maj samt Linnea (Nea).

F.v: Mormor Maria, lilla jag, mamma Hedvig och pappa Simon.

Nu tar vi en tur på hojen. Jag med mina systrar Ingabritt och Maj.

Kamrater i Backerud: Ingabritt, Anita Gohl, Inger, Linnea och Maj.

Målning av huset år 1934. Fr. v: Gästarbetare från Belgien, pappa Simon, mamma Hedvig, mormor Maria och farfar Johan (i målarkläder)-

Jordgubbsplockning i Backerud. Fr. v: Inger (kusin), Ingabritt, Maj, Gunnel och Eva (kusin).

Lite roligt skulle man ha efter jordgubbsplockningen. Ingabritt och våra kusiner.

Jordgubbsplockningen är slut för dagen. Nu väntar Miss Jordgubbsfesten i Parken! Fr. v: Eva (kusin), Maj och Ingabritt.

T v: Jag och mina systrar Ingabritt och Maj och min hund Peggy. T h: Min syster Maj och pappa Simon, med den tama kycklingen.

Träff i Backerud. Fr..v: Roland Boström, Bror- Jonny Nordin, Inger med dottern Ylva Ingabritt, Maj och Karl-Göran Nordin.

Gun berättar om Lillstugan hos Simonssons:

Vår lillstuga, på tomten, var uthyrd i många år. De första som bodde där var en familj med åtta (8) barn. Deras hus hade brunnit ned till grunden. Det huset låg ovanför Svens (Storängen). De kallades Brand- Teodor sedan. De bodde i Lillstugan tills de hittade något annat. Stugan hade bara ett kök och ett stort rum. Inte lätt för tio personer.

Efter dem flyttade farmor in i stugan, då farfar Johan dog (1935). Hon bodde där tills hon gick bort (1945). Sedan hyrde Milus Andersson på Skagersholm, stugan och upplät den till Ilonka Gaspar som hon hämtade hem från Auschwitz tillika med Maria och Elisabeth. Ilonka födde också en flicka som hon hade hand om där i stugan, cirka 1947. De bodde där tills flickan var 2,5 -3 år. Då gifte sig Ilonka och flyttade till Forsvik.

Därefter flyttade Karin Schill och Erik Hjalmarsson, med Karins son Leopold, in i stugan och bodde där ett antal år. Sedan hyrdes stugan av Bousard på Myras mamma. Jag tror hon var från Filipstad. Sedan flyttade Augusta och Elin (Bertils mamma och syster) in i den lilla stugan och bodde där en tid, tills de hittade något i samhället. Därefter behövde vi själva stugan. Vi var ju tre tjejer! Ja, ja. Trivsel var det då - - - .

Gun berättar om farmor och farfar:

Farmor och Farfar var båda födda i Slottsbol. Farfars familj flyttade till en gård i Högsåsen. Farfar utvandrade och kom hem efter cirka fem år. Han gifte sig med Anna Lovisa och de bosatte sig i Hult. De fick fyra barn: Frida, Rickard, Simon och Birgitta. När familjen flyttade till Backerud var de äldsta barnen utflyttade, bara Simon och Birgitta flyttade med, då ogifta. Birgitta gifte sig sedan och flyttade till Herrgårdsfallet. Pappa Simon gifte sig med Hedvig Olivia Johansson från Nysund 1934. De fick tre barn: Gun(borg), född 1935, Ingabritt född 1940 och Maj född 1942.

Gun berättar om företrädarna till Lisa och Bertil:

Före Lisa och Bertil bodde Gerda och Bernhard Andersson samt Arne Johansson, en släktings kille, som växte upp hos dem. Han bodde där tills han gifte sej med Bojan (kommer inte ihåg hennes efternamn) och de flyttade då upp till samhället. Hos Gerda och Bernhard var jag inne varje dag och blev bjuden på kakor och godis, fick också hjälpa till att baka kakor. Gerdas far Jonas bodde hos dem på äldre dagar.

Gun berättar om Nolängstorp:

Där bodde Albertina Eriksson på höger sida. Hon var ganska gammal då jag bodde i byn. Efter Albertina köpte Sonja och Gunnar Persson torpet. De hade barn som vi umgicks med.

På vänster sida bodde en släkting till Albertina, som hette Gunnar Eriksson med familj. De hade en liten pojke som var lika gammal som jag. Han kanske var olydig ibland, för han fick smäll på rumpan. Då blev ju jag rädd och ville inte leka med honom. De flyttade sedan. Efter dem flyttade en snäll farbror dit, som hette Gustav

Sevedsson. Han hade en stut som han körde och plöjde med. Stuten gick inte så fort, men han klarade sig med den. Gustav hade sådana bekymmer för mina småsyskon, de sprang ofta över till honom. Vi bodde på samma sida av vägen. Då kom han hem till oss och grät. Han visste inte vart de hörde. På höger sida, efter Gustav Sevedsson, tror jag att det var Maja och Henrik Gustavsson (Bertils bror) som bodde där en tid.

Gun berättar om konfirmationsprästen Hugo Jonsson:

Hur hans fru stod ut med honom, kan man undra. Vi hade henne i teckning i skolan (Bild som det heter nu). Så bra och snäll lärare fanns inte på den tiden. Men Jonsson var nog bra på sitt vis också, som när vi hade konfirmerat oss och fick vi cykla Skagern runt med honom. Det var en upplevelse när vi inte var äldre. Det gick bra hela vägen, vi var ju vana att cykla mycket då, men när vi kom till Kroppefjäll, utanför Hova, på hemresan, blev det ett förskräckligt åskväder. Vi sökte skydd på logen där, men det slutade inte, så vi fick åka hem i åskvädret. Det blev mörkt och det blixtrade och small hela vägen och blötare än vi var då, kunde man inte vara.

NOLÄNGSTORP – NÄRA BACKERUD

De första bosättarna i Nolängstorp:

Som blott och bart besökare i Backerud, långt bort i 1940- talet, är jag nu något villrådig, när jag ska sätta text till den här rubriken.

Bostället Nolängstorp finns i husförhörsboken från och med 1836- 1845. År 1842 kom Johan Ekman, bördig från Lekeryd till Nolängstorp, tillsammans med hustrun Lisa Jansdotter och nyfödde sonen Per Johan. De kom närmast från Skagersholm (Skepparen), där de fått en dotter, Johanna Lovisa, året före. Hon avled dock samma år som sonen föddes.

Så, vad är mitt problem som antydde här uppe? Bekymret är att den här sidan håller på att ta slut, så vi tar det på nästa sida. ☺

Finnerödja kyrkoarkiv, Husförhörslängder, SE/ULA/10251/A I/6 (1845-1865)

112. Nolängstorp	
Torp. Gustaf Jansson	Finner 3/4 24.
H. Clara Stina Johansdotter	Finner 12/17.
Döt. Josephina	Finner 29/53.
Döt. Maria	Finner 24/56.
Döt. Emma Christina	Finner 29/61.

Dilemmat är att det i nästa protokoll finns två Nolängstorp. Här uppe hittar vi en helt ny familj, medan Johan Ekman och kompani inleder det Nolängstorp som står på samma sida i prästens bok (här till höger). Jag avråder var och en från att försöka läsa ut någon fullständig information där. Jag väljer att följa det ovanstående Nolängstorp. De präster som antecknat det vidstående hette Johan Frigell, före år 1851 och Olof Söderlund därefter. Den förre bodde i Kavelbron och den senare, först där och senare i det Motorp (Mon), varifrån man nästan kan se till Backerud, tror jag.

Nolängstorp	
Johan Ekman	Finner 13/01.
H. Clara Stina Johansdotter	Finner 12/17.
Döt. Josephina	Finner 29/53.
Döt. Maria	Finner 24/56.
Döt. Emma Christina	Finner 29/61.

NOLÄNGSTORP 1850-TALET: JANSSON GUSTAF OCH CLARA STINA

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Gustaf Jansson	1824	Backerud		
II	Clara Stina Johansdotter	1817	Nyborg		
III				Josephina	1853
IV				Maria	1856
V				Emma Christina	1861

Jag ser nu att familjen Jansson faktiskt finns med i den röriga sammanställning vi ser här uppe. År 1851 kom familjen Jansson till det nya Nolängstorp. Tills vidare gäller slutsatsen: Detta Nolängstorp grundades år 1851.

Gustaf Jansson (f. 1824) har vi redan sett på sidan elva (11) som son till Jan Svensson och Maria Jansdotter i Backerud.

NOLÄNGSTORP 1890-TALET: JANSSON GUSTAF OCH CLARA STINA

Rad	Namn	Född	Födelseplats	Barn	Född
I	Gustaf Jansson	1824	Backerud		
II	Clara Stina Johansdotter	1817	Nyborg		
III	Maria	1856	Nolängstorp		
IV	Erik Gustaf Johansson	1860	Herrgårdsfallet		
V				Gerda Maria	1884
VI				Elin	1889

Storasytern och lillasystemen har nu lämnat Nolängstorp, medan mellansystemen finns där, först med en egen dotter (Gerda Maria) och senare med en dotter till (Elin) med den inflyttade Erik Gustaf Johansson som pappa. Den lilla oskyldiga Gerda Maria har såklart fått den beteckning som jag konsekvent vägrar att skriva.

Är det bara jag som tänkt på att det är ganska vanligt i Backerud med omnejd att maken är yngre än maken. Har det någon betydelse? Nej.

Jag ska passa på att visa min favoritkarta en gång till - med Backerudsbarnens skolväg och infällda bilder av de båda skolhusen i Kvarntorp som är mina klara favoriter bland sådana hus i Finnerödja gamla socken - särskilt storskolan, med den delikata snickarglädjen. Fotona här är tagna 2007 av Margareta och Hans- Owe Persson.

Vi fortsätter med Nolängstorp: Gustaf Jansson avled år 1896 och Clara Stina avled drygt sex år senare. Hos familjen Johansson föddes Gustaf Bernhard år 1895. Dottern Elin flyttade till Örebro år 1912 och de övriga i familjen flyttade till Sofielund i Finnerödja samhälle år 1915. I stället kom: Johan August Eriksson (f.

1859 i Björnfallet) och Albertina Svensdotter (f. 1867 i Lerbäcken) från Björnfallet till Nolängstorp.

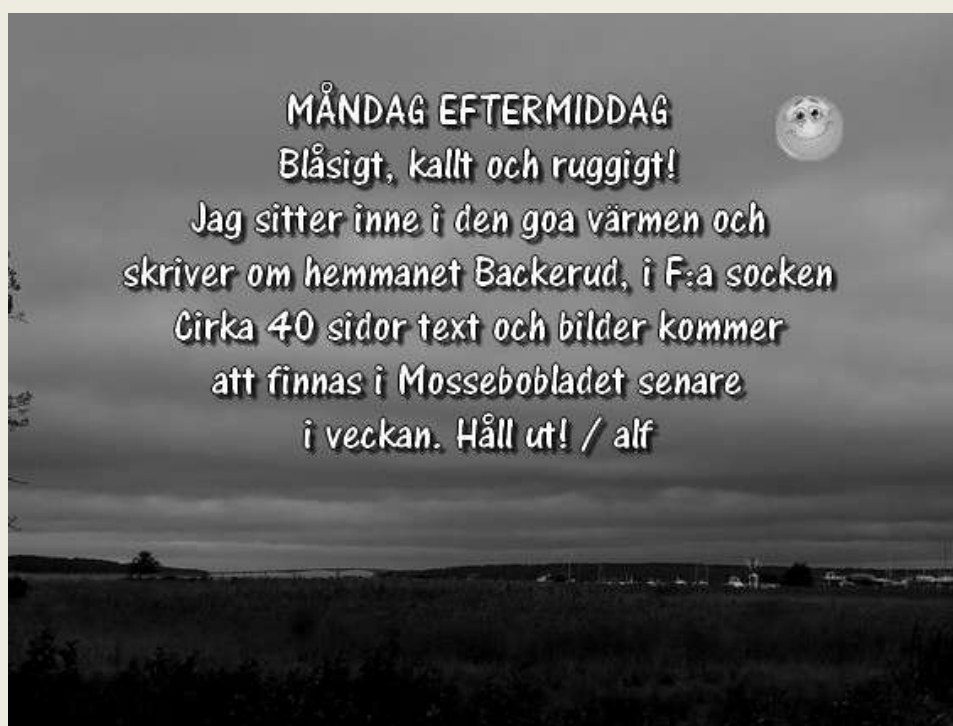
Johan August avled år 1934 och änkan Albertina flyttade till Backerud 1938. År 1937 kom familjen Eriksson från Östra Finnerödja: Gustav Gunnar Eriksson (f. 1914) och Lilly Sofia (f. Oskarsson år 1913 i Degerfors). Deras barn: Karl Henrik Gunnar (f. 1935) och Aina Lilly Ingegärd (f. 1937). Året efter kom David Gottfrid Wörn (f. 1900 i F:a) och hans hushållerska, änkan Hilda Alfrida Eriksson (f. 1887 i Kvistbro)), till Nolängstorp, från Hova socken och de flyttade därifrån året efter, till något ställe inom Torpeskoga diversifierade revir.

Jämför gärna det ovanstående med Guns kommentarer (sidan 37). Har vi gett olika besked om några fakta, är det hennes ord som gäller. Hon har sett med egna ögon.

AVSLUTNING

Jag skrev i förordet till denna sammanställning att mina minnen från Backerud var goda och att jag ville skaffa mig lite mera kännedom om hemmanets bosättare genom åren. Jag minns inte exakt när jag började, men nu har det blivit 30 september och jag har ordnat fram en hel del fakta om det Backerud jag bara kände till helt ytligt (och knappt det). De goda minnena har utökats med god kännedom om hemmanet. Jag har skrivit ner fakta allteftersom de blivit framtagna och jag har stannat upp här och var och kommenterat samt skrivit ett och annat frågetecken, där jag varit osäker, på grund av att källorna varit otydliga eller att jag haft en dålig dag. Det har varit ett samtal med läsaren från början till slut.

Här är det en synnerligen gråmulen måndag och jag är klar. Återstår bara det tradiga arbetet att kolla igenom materialet, rätta skrivfel och göra om ett och annat. Den här lägesrapporten kom till alldeles nyss och publicerades på Facebook ännu mer nyss:

Den 2 oktober - mot skymningen - fick jag följande text från Gun:

Det var en tid då alla dörrar kunde stå olåsta. Man gick till varann på lediga stunder, talade med varandra, hjälpte varandra och besökte varandra på kvällarna efter arbetsdagens slut. Även från byarna Kvarntorp, Trehörningen, Torpstället och Kvarnbolet, kom folk hem till oss och hälsade på. Pappa Simon var alltid lättsam och rolig att tala med, så tiden gick fort och det blev sent många gånger på kvällarna. Kaffe bjöds det alltid på! Helgerna var ofta lediga och då var det släktingarnas tur att umgås. Hade man ingen bil, cyklade man. Likaså var dörren alltid öppen för alla våra kamrater, då vi var unga och roade oss, bland annat från Skagersholm, där det bodde många. När grannkompisen Ove kom hem till oss, blev det hårda matcher på ishockeyspelet. När Inger kom in till oss på kvällarna kunde hon berätta spökhistorier till långt efter midnatt. Då skulle det också vara mörkläggnings inomhus. Det här är en liten del av allt som hände. Jag slutar så här. Det var en rolig tid!

Det där är en finfin avslutning på detta projekt. Den texten kan bara skrivas av någon som var där och var närvarande i dåtiden. Man tänker nostalgi, inte i bemärkelsen längtan tillbaka, eftersom tidsmaskiner bara finns i fantasin. Det handlar om tillfredsställelsen att kunna tänka tillbaka på en lycklig barndom och ungdom i en miljö som var så nära den klassiska Sörgårdsidyllen som något ställe på jorden kunde vara. Själv känner jag tacksamhet för att jag fick förmånen att växa upp på ett annat smultronställe, i en annan del av Finnerödja gamla socken.

Tack Gun och Inger för ert oreserverade stöd med bilder, minnen och hejarop under arbetets gång. Det har varit ett nöje att samarbeta.

Därmed avslutas denna illustrerade uppsats/ sammanställning/ berättelse – kalla det vad ni vill - om hemmanet Backerud, uti Finnerödja socken, Vadsbo härad och Skaraborgs län. Senare drogs länsgränsen en bra bit västerut och det innebar att byar som Backerud och hela Finnerödja gamla socken införlivades med Örebro län och Laxå kommun. Har jag synpunkter på detta? Ja! Tänker jag torgföra mina personliga åsikter? Nej! Men landskapsgränser kan ingen ändra på. Backerud ligger och har alltid legat i Västergötland.

Tack för att du läste ända hit!

Mariestad 2019- 10-04 / Alf

Källor:

Riksarkivet (kyrkböcker)

Lantmäteriet (kartor)

Bilder (från Gun och Inger)

Publicering i www.mossebobladet.se idag. Annonsering på Facebook (Sidorna: *Finnerödja, Gårdsjö och Tiveden i svunna tider*). Vill någon ha ett personligt pdf.exemplar, skicka e- post till mig (adress finns i Mossebobladet, där det såklart även går att kopiera dokumentet, om man så vill. Vill någon skriva ut dokumentet på papper, kan jag fixa till en version med helvit bakgrund (i färgbesparingssyfte).